

MERITGIVENDE KOMBINATINSFORLØB - DER VIRKER

INSPIRATIONS KATALOG

UNDERVISNINGS
MINISTERIET

DECEMBER 2016

INSPIRATION OM MERITGIVENDE KOMBINATIONSFORLØB

Indholdsfortegnelse

FORORD	3
MKF VIRKER	4
DET GODE MKF FORLØB	5
FAQ OM MKF	12
OM EVALUERINGEN	19

FORORD

Meritgivende kombinationsforløb (MKF) er obligatorisk for alle produktionsskoledeltagere, der er på produktionsskolen i mere end tre måneder. Men opgørelser viser, at kun en mindre gruppe af produktionsskoledeltagerne kommer afsted. Det er ærgerligt, fordi MKF faktisk har en positiv sammenhæng med overgang til en erhvervsuddannelse.

Mange skoler har oplevet, at det er svært at få MKF til at fungere, og det er årsagen til, at så få deltagere har været i MKF. Dette inspirationskatalog indeholder erfaringer og ideer fra de skoler, som rent faktisk har fået MKF til at fungere. I kataloget er der helt sikkert også erfaringer og ideer, som du kan blive inspireret af til arbejdet med MKF dér, hvor du arbejder.

MKF kan kun fungere, hvis der er et godt og konstruktivt samarbejde mellem produktionskoler og erhvervsskoler. Derfor er kataloget henvendt til medarbejdere og ledere på begge skoler.

Rigtig god læselyst!

MKF VIRKER

Evalueringen af meritgivende kombinationsforløb viser, at MKF virker, men også at det især er de mest motiverede deltagere som kommer i MKF. Flere produktionsskoledelevere påbegynder og gennemfører en erhvervsuddannelse, hvis de har været på MKF. Evalueringen finder, at alle deltagere kan få udbytte af MKF og ikke kun de stærkeste. Der er et stort potentiale for øget effekt, hvis antallet af deltagere på MKF øges.

Produktionsskoleelever, der har deltaget i MKF, har større sandsynlighed for at påbegynde en erhvervsuddannelse sammenlignet med deltagere, der ikke har været på MKF. Desuden har MKF effekt på elevernes gennemførelse af en erhvervsuddannelse. Der er ingen forskel i køn, alder, herkomst, FSA karakterer og social baggrund mellem MKF deltagere og dem, der ikke deltog, men produktionsskolernes praksis for hvem, der tilbydes MKF betyder, at der er motivationsforskelle.

Mange erhvervsskoler og produktionsskoler har indgået fælles samarbejdsaftaler om gennemførelse af MKF, men størsteparten har mest karakter af hensigtserklæringer. Der, hvor der er truffet konkrete aftaler om f.eks. start, antal hold, antal elever samt indhold, øges antal gennemførte MKF forløb.

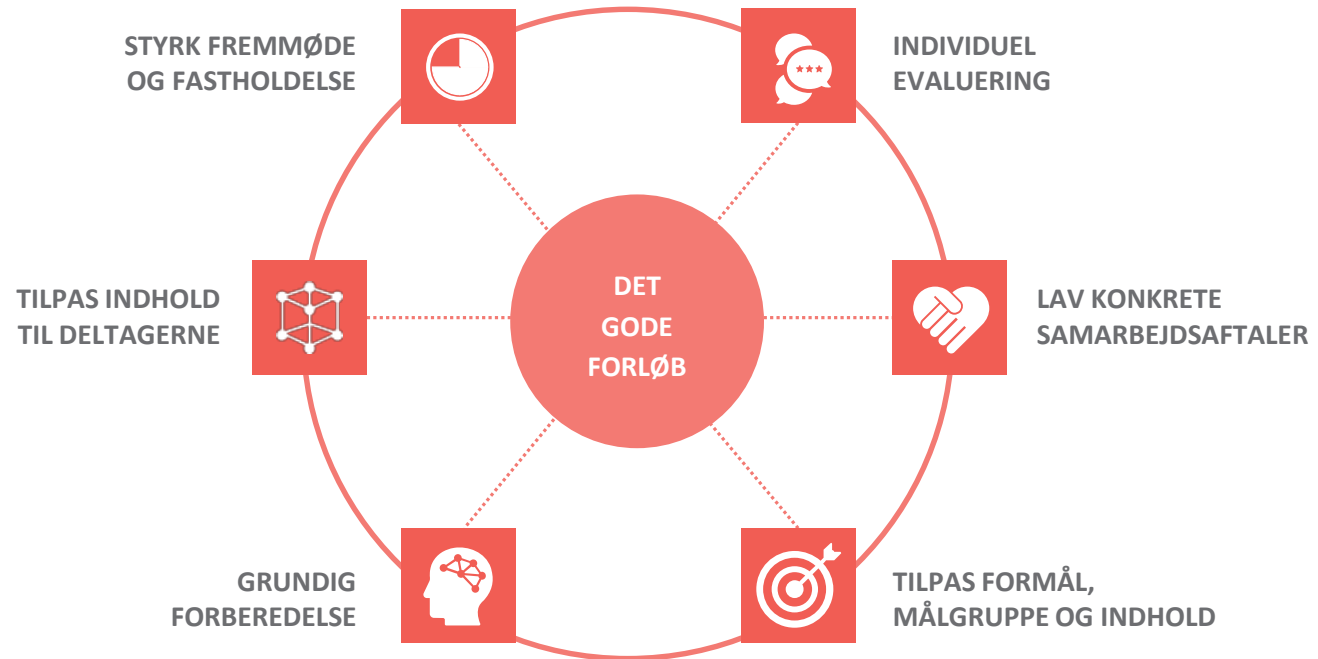

Alle elevtyper kan få udbytte af MKF. Udbyttet afhænger af det formål, der anlægges, forberedelsen af eleven, indholdet i undervisningen samt organisering og pædagogisk tilrettelæggelse. Deltagerudbyttet forstærkes, når forløbene organiseres og tilpasses de forskellige elevtypers karakteristika, forudsætninger og udfordringer.

Deltagerne bliver afklarede på hvert deres niveau. De i forvejen afklarede bliver bekræftet og får en sikrere overgang, de mindre afklarede bliver afklarede. Andre erhverver en række sociale kompetencer, selverkendelse, samt øget trykthed i forbindelse med uddannelsesmiljøer.

MKF er medvirkende til at aflive forestillinger og myter om uddannelsesretninger. Det medfører mere sikre uddannelsesvalg og retninger, også selvom det ikke sker umiddelbart efter MKF.

DET GODE FORLØB

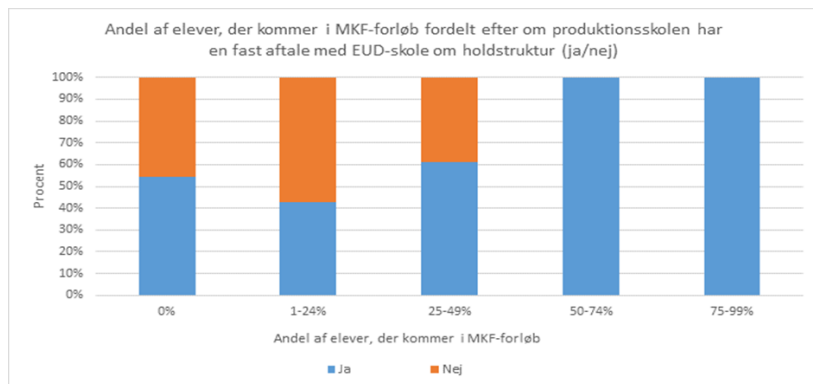

KONKRET SAMARBEJDSAFTALE

Ifølge spørgeskemaundersøgelsen har flertallet af produktionsskoler (95 %) og mange erhvervsskoler (71 %) i dag har en formel samarbejdsaftale, hvori MKF også figurerer. Men mange af samarbejdsaftalerne er nærmere hensigtserklæringer frem for konkrete aftaler om rammerne for MKF.

Evalueringen finder en tydelig sammenhæng mellem konkretiseringsgrad af samarbejdsaftalen og afholdelse af MKF.

GOD PRAKSIS

Den gode samarbejdsaftale indeholder:

- Faste aftaler om holdstruktur, antal deltagere per hold og antal hold i løbet af et år.
- Faste aftaler om starttidspunkter, længde af forløb og gennemførelsesplan (antal dage fordelt over uger osv.)
- Klare aftaler om proces for individuelle forløb
- Beskrivelse af involverede fagområder
- Faste aftaler om økonomi og konsekvenser ved aflysning/udeblivelser.
- Aftaler om samarbejdsstruktur og form i forbindelse med tilrettelæggelse af indhold og gennemførelse. Herunder aftaler om vejledningsindsatsen, og hvordan lærersamarbejdet skal fungere.

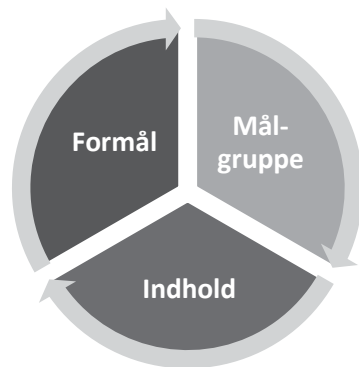

TILPAS FORMÅL, MÅLGRUPPE OG INDHOLD

Interview med ledere og lærere fra produktionsskoler og erhvervsskoler viser, at mange kun finder MKF relevant for en mindre målgruppe af produktionsskoledeltagere, hvor særligt de meget uafklarede eller ressourcetsvage deltagere undtages. Formålet og undervisningen tilpasses derfor primært de mere stærke deltagere.

Men MKF skal ifølge lovgivningen tilbydes alle deltagere, der er på produktionsskolen mere end tre måneder. Der bør derfor anlægges en bred fortolkning af formålet om overgang til erhvervsuddannelse, og undervisningen skal tilpasses til deltagerenes niveau og faglige forudsætninger.

Der er med andre ord en sammenhæng mellem hvordan formålet med MKF anskues, tilrettelæggelsen af indholdet, og forståelsen af målgruppen. Ved at gøre formålet mere bredt, kan målgruppen for MKF ligeledes blive bredere, såfremt indholdet i undervisningen tilpasses målgruppen.

GOD PRAKSIS

- **Formålet med MKF:** Case studierne viser, at nogle skoler med fordel har en bred forståelse af formålet med MKF. Det kan være bekræftelse af deltagerens uddannelsesvalg, afklaring af valg men også øget kendskab til uddannelsesmiljø, refleksion over uddannelsesvalg, aflivning af myter etc.
- **Målgruppe:** På de skoler, hvor formålet med MKF anskues mere bredt, kommer størstedelen af deltagere på MKF. MKF tilbydes både de elever, der er helt afklarede og parate, men også elever med udfordringer som betyder, at de ikke står umiddelbart foran en påbegyndelse af ungdomsuddannelse.
- Flere erhvervsskoler ser og oplever MKF som en (langsigtet) rekrutteringsstrategi. Selv deltagere, som vurderes at have lange udsigter til påbegyndelse af erhvervsuddannelse, betragtes som værende potentielle fremtidige elever.
- **Indhold:** Evalueringens case studier viser, at der, hvor MKF fungerer, tilrettelægges MKF-undervisningen efter produktionsskoledeltagerens faglige og sociale forudsætninger. Der er fx gode erfaringer med at lade brobygningslærere stå for undervisningen, da de er vant til pædagogisk at arbejde med en bredere elevmålgruppe.

GRUNDIG FORBEREDELSE

Evalueringen viser, at produktionsskolerne og erhvervsskolernes kendskab til hinanden godt kan være bedre, særligt på lærerniveau. Flere erhvervsskolelærere har eksempelvis aldrig været på en produktionsskole. Der er behov for, at flere erhvervsskolelærere tilegner sig mere baggrundsviden og kendskab til målgruppen for kombinationsforløbene, så de kan tilrettelægge forløb, der imødekommer produktionsskoledeltagernes behov og interesser.

Erfaringerne fra case studierne viser, at øget kommunikation og kontakt mellem skolerne forud for MKF kan have stor betydning for forløbenes succes. Deltagerne oplever forløbene som mere sammenhængende med produktionsskoleundervisningen, når lærere fra begge skoler er involveret.

På de erhvervsskoler, hvor man prioriterer og har sat ressourcer af til sådanne besøg, ses det som en investering og en mulig rekruttering. Jo flere produktionsskoledeltagere, der kommer på kombinationsforløb, desto flere potentielle fremtidige elever er der.

GOD PRAKSIS

Forslag til deltagerforberedende aktiviteter:

- Program udsendes til deltagerne med ansigt på de lærere, som deltagerne skal have
- Besøg af erhvervsskolelærerne på produktionsskolen. Fortæller deltagerne om forløbet
- For-besøg på erhvervsskolen inden forløbet, hvor deltagerne ser skolen og møder læreren

Forslag til deltagerforberedende aktiviteter:

- Besøg af erhvervsskolelærerne på produktionsskolen. Fortæller lærerne om forløbet
- Fælles udarbejdelse af manual til de enkelte forløb til de undervisende erhvervsskolelærere

TILPAS INDHOLD TIL DELTAGERNE

Evalueringen viser, at det faglige indhold på kombinationsforløbene oftest planlægges af erhvervsskolerne. De steder, hvor samarbejdet mellem skolerne er godt, involveres produktionsskolen også i planlægningen, men ofte er produktionsskolerne kun begrænset involveret i planlægningen af indholdet af forløbene.

Ifølge lovgivningen skal indholdet i MKF-undervisningen tilsvare den undervisning, som erhvervsskoleelever modtager i ordinære forløb. Der er dog gode erfaringer med at tilpasse den pædagogiske tilgang, hastighed og pædagogik til produktionsskoleledtagernes forudsætninger og parathed.

Case studierne finder således tydelige indikationer på, at forløb, hvor undervisningen er pædagogisk målrettet produktionsskoleledtagerne, fungerer bedre end meget fagfaglige forløb, hvor der ikke bliver taget særlige pædagogiske eller didaktiske hensyn til målgruppen. Dette er også med til at fastholde deltagerne i forløbene.

GOD PRAKSIS

- Projektbaseret undervisning, hvor deltagerne inden forløbets start bliver stillet en opgave, som de skal indsamle faglige input til at løse under kombinationsforløbet. Herved skabes sammenhæng mellem undervisningen på de to skoler, og de faglige input fra erhvervsskolen får et meget konkret og anvendelsesorienteret sigte for deltagerne.
- Accept af at mange produktionsskoleledtagere stadig er i en læreproces, hvor de er ved at lære "at lære". Undervisningen skal pædagogisk tage højde for dette:
 - Mere grundig introduktion end normalt og et tilpasset tempo og valg af "pensum"
 - Mere anskueliggørende og praktisk undervisning
- Fokus på individuelle målsætninger og succesoplevelser. Mange af deltagerne har faglige nederlag bag sig, og flere har mistet troen på, at de kan klare en erhversuddannelse. Uden at fremme falske håb kan undervisningen med fordel tilrettelægges og differentieres i forhold til deltagerens forskellige faglige forudsætninger, så alle får en positiv oplevelse.

FREMMØDE OG FASTHOLDELSE

Evalueringen viser, at der på mange forløb er store problemer med frafald undervejs. Spørgeskemaundersøgelsen viser, at deltagernes gennemførelse af MKF varierer meget fra skole til skole. Godt halvdelen af produktionsskolerne svarer, at 75 % eller flere gennemfører forløbet, når det først er startet. Den anden halvdel af produktionsskolerne svarer, at færre end 75 % gennemfører forløbet.

Det manglende fremmøde skaber selvsagt stor frustration på erhvervsskolerne, hvor der er afsat tid og ressourcer af til at undervise deltagerne. Herudover har det også økonomiske konsekvenser, da de tomme pladser stadig koster penge.

Det har været et diskussionsemne mellem erhvervsskolerne og produktionsskolerne, hvem der skal hæfte for de tomme pladser, når deltagerne ikke dukker op. Praxis er efterhånden mange steder blevet, at det er produktionsskolerne, som hæfter.

GOD PRAKSIS

- Hvis der er længere afstande, sørger produktionsskolen for fælles transport for alle deltagere
- En lærer fra produktionsskolen deltager i forløbene og hjælper med at fastholde de svagere deltagere, som har brug for ekstra opmærksomhed
- Tilpasset undervisning forestået af erhvervsskolelærere, der har de pædagogiske kompetencer til at undervise en bredere målgruppe
- Projekt- og praksisorienteret undervisning med fokus på anvendt læring i værkstedet frem for teori
- Fælles afslutning, hvor de udarbejdede projekter vises frem
- Diplom for deltagelse øger motivationen for deltagelse markant

INDIVIDUEL EVALUERING

Tanken med kombinationsforløb er, at deltagerne gennem et forløb bliver afklaret omkring egne evner og deres muligheder for at starte på en erhvervsuddannelse. Dog viser evalueringen, at en individuel evaluering af deltagerens kompetencer efter gennemførelsen af forløbet halter på mange skoler – dette gælder både produktionsskoler, men i særdeleshed også erhvervsskolerne.

Blot 41 % af produktionsskolerne og 21 % af erhvervsskolerne evaluerer forløbene efter en fast model. For 59 % af produktionsskolerne og 79 % af erhvervsskolerne gælder, at deres opfølgning er ad hoc præget og afhænger af den enkelte lærer og det tilrettelagte forløb. På mange af produktionsskolerne indgår opfølgningen af MKF som en naturlig del af lærerens kontakt med deltageren og de obligatoriske samtaler hver tredje måned.

Evalueringen viser, at det er i høj grad de erhvervsskoler, som har taget MKF aktivt til sig, som også tilbyder deltagerne en mere systematisk evaluering. Deltagerne modtager her feedback på deres indsats under forløbet og får også sparring på fra erhvervsskolen, om hvad de fremadrettet skal arbejde med, hvis de ønsker at starte på en erhvervsuddannelse.

GOD PRAKSIS

- Individuel evaluering efter MKF foretages med deltagelse af både produktionsskolelærer og erhvervsskolelærer med fokus på deltagerens faglige og personlige forudsætninger for at starte på en erhvervsuddannelse
- Synliggørelse af evalueringens indhold *inden* forløbet, så både deltagerne og lærerne på produktionsskolen ved hvilke parametre, deltageren vil blive evalueret ud fra, inden forløbet starter.
- På baggrund af evalueringen iværksættes en målrettet indsats, der skal deltageren med at blive faglig og personlig kompetent til at starte på en erhvervsuddannelse. Det kan være:
 - Undervisning i dansk og matematik, hvis deltagerne ikke opfylder adgangskravene om et 2-tal.
 - Træning af adgangsprøver med de deltagere, som ønsker at starte på en erhvervsuddannelse, men som skal aflægge optagelsesprøve.

FAQ OM MKF

HVEM ER MÅLGRUPPEN FOR MKF?

- Deltagere, der gennemfører et produktionsskoleforløb på mere end 3 måneder, skal på et meritgivende kombinationsforløb til kompetencegivende uddannelse, medmindre helt særlige forhold taler imod.
- I lovens forarbejder er nævnt to eksempler på undtagelsessituationer, dels den situation, hvor deltageren efter tre måneder umiddelbart kan udsluses til en kompetencegivende uddannelse, dels den situation, hvor deltagerens perspektiv er fleksjob eller lignende.
- Det vil sige, at næsten alle produktionsskoledeltagere skal på meritgivende kombinationsforløb, hvis de er på produktionsskolen i mere end tre måneder.
- Undtagelsen omfatter kun deltagere, der allerede er klar til udslusning, eller deltagere der ikke har et uddannelsesmål. Undtagelsen relaterer sig således ikke til om deltageren er afklaret eller uafklaret om sit uddannelsesvalg.

HVAD ER FORMÅLET MED MKF?

- Formålet med MKF er introduktion til ungdomsuddannelse i bred forstand.
- Kombinationsforløbene skal bygge bro mellem skoleformerne og skabe en glidende overgang til bl.a. erhvervsuddannelsessystemet.
- Forløbet skal tilsihte, at deltagerne får erfaringer med en anden type uddannelsesinstitution og med krav og indhold i en kompetencegivende ungdomsuddannelse samtidig med, at tilknytningen til produktionsskolens værkstedstilbud med dets tætte lærerkontakt og den tilknyttede individuelle vejledning bevares.
- Den konkrete planlægning skal alene forfølge uddannelsesfaglige hensyn, herunder særligt, at deltagerne i videst mulig omfang udsluses til kompetencegivende uddannelse med merit for det gennemførte kombinationsforløb.
- Det videst mulige omfang kan godt indebære et langt sigt med hensyn til udslusning eller overgang.

HVORNÅR I SKOLEÅRET SKAL MKF LIGGE?

- Når det forventes, at et produktionsskoleforløb vil have en varighed ud over tre måneder, skal skolen planlægge et relevant kombinationsforløb til afvikling på et tidspunkt, som samlet set er passende.
- Kombinationsforløbet kan således afvikles for deltagere, når de har været både mere eller mindre end tre måneder på produktionsskolen.
- Kombinationsforløbet kan ligge på alle tidspunkter af året.
- Kombinationsforløbene kan påbegyndes løbende efter behov eller på faste tidspunkter efter aftaler mellem parterne.

HVAD ER ET MKF FORLØB?

- MKF afholdes på kompetencegivende uddannelser, det vil sige til studiekompetencegivende uddannelser (gymnasiale uddannelse) eller erhvervskompetencegivende uddannelser (erhvervsuddannelse).
- Der ydes dog kun kombinationsforløbstaxameter til MKF på erhvervsuddannelser.
- MKF har en samlet varighed på 2-5 uger. Kombinationsforløbet behøver ikke at være tilrettelagt som hele uger på den enkelte uddannelsesinstitution, men kan være undervisningsforløb, hvor deltageren f.eks. i et antal uger veksler mellem at være tre dage på en erhvervsskole og to dage på en produktionsskole. Forløbet kan også tilrettelægges mere fleksibelt.
- Udgangspunktet er, at MKF skal være et sammenhængende forløb på én uddannelsesskole, men det er også i overensstemmelse med loven at dele MKF op og/eller have forløb på flere uddannelsessteder/uddannelser.

HVORDAN ORGANISERES ET MKF FORLØB?

- MKF kan organiseres som individuelle forløb, hvor deltageren følger den ordinære undervisning på erhvervsskolen, eller som hold forløb, hvor flere deltagere tager afsted sammen. Det kan også organiseres som kombination af holdforløb og individuelt forløb.
- Erhvervsskolerne kan undervise MKF-holdene selvstændigt eller integreret med den almindelige undervisning på skolen.
- Undervisningsministeriet har udsendt en skrivelse vedrørende MKF, hvor det anbefales, at MKF indeholder grundfag fra 1. del af grundforløbet, hvis deltagerne ikke kan optages på grundforløbets 1. del. Det kan potentielt styrke deres mulighed for en succesfuld overgang til og fuldførelse af en erhvervsuddannelse. Dette er dog blot en anbefaling, MKF forløbet kan således arrangeres sådan, som det passer den enkelte deltager bedst. Det væsentlige er i den sammenhæng, at undervisningen i videst mulig omfang skal indeholde meritgivende elementer (dvs. indholdsmæssigt svare til et ordinært forløb).

HVILKEN MERIT FÅR MAN FRA ET MKF FORLØB?

- Meritgivende elementer er i udgangspunktet undervisning på ordinært niveau. Det vil sige, at deltagere i MKF skal modtage den samme type undervisning (eller en undervisning med tilsvarende indhold), som elever på erhvervsskolen.
- MKF skal ikke give deltageren merit i den forstand, at deltagere kan forkorte et efterfølgende uddannelsesforløb på en erhvervsskole. Merit betyder dokumentation for kvalifikationer, især i forbindelse med overførsel af kompetence fra en uddannelse til en anden. Denne forståelse af merit gælder også for MKF. MKF skal således dokumenteres i deltagerens kompetencebevis, som udstedes i henhold til 2, stk. 8, i lov om produktionsskoler.

OM EVALUERINGEN

Epinion har i efteråret 2016 gennemført en evaluering af meritgivende kombinationsforløb (MKF) for Undervisningsministeriet.

MKF blev i 2007 gjort obligatoriske for alle produktionsskoledeltagere, der er på produktionsskolen i mere end tre måneder. Men opgørelser viser, at kun ca. 15 % af deltagerne kommer afsted. Formålet med evalueringen har derfor været at undersøge om MKF virker, men også at afdække best practice. Hvad gør man de steder, hvor deltagerne kommer på MKF – hvad virker godt og hvad kan andre lade sig inspirere af? Derudover har evalueringen afdækket barrierer for implementering.

Evalueringen bygger på et omfattende datamateriale: Registerdata bestående af produktionsskoledeltagere, spørgeskemaundersøgelser med produktionsskoler og erhvervsskoler samt ni case studier af MKF på ni udvalgte produktionsskoler og deres samarbejdende erhvervsskoler, herunder interviews med 51 ledere, lærere og elever.

EPINION OSLO

Biskop Gunnerus Gate 2
0155 Oslo, Norway
T: +47 97 11 73 50
E: oslo@epinion.no

www.epinionglobal.com

EPINION STAVANGER

Klubbgaten 4
4006 Stavanger, Norway
T: +47 90 17 18 99
E: stavanger@epinion.no